

ÉPÍTÉSZKÉPZÉS, A HANOI ÉPÍTÉSZETI EGYETEMEN (HAU) VIETNAMBAN

A BME Építész kar elvégzése után 2010-ben visszaköltöztem Hanoi-ba, majd 2012-14-ig a Hanoi Építészeti Egyetemen dolgoztam konzulensként. 2014-ben felvételt nyertem a BME Építőművészeti Doktori Iskolába (DLA), így ennek okán ismét visszajöttem Budapestre. Saját tapasztalatokra is támaszkodva ismerem mind két egyetemen folyó képzést. A HAU-n folyó építész oktatásának bemutatása mellett a BME-vel való érdekesebb hasonlóságra vagy különbségre is fogok utalni.

Vietnamban jelenleg közel hatezren kapnak BSC építész diplomát évente. Az ország szinte minden nagyobb városában van építész képző egyetem vagy főiskola. Csak Hanoi-ban 6 építész egyetem található.¹ A Hanoi Építészeti Egyetem falaiból kerültek ki az ország legsikeresebb és legkarakteresebb építészei és oktatói. A megalapítása óta Vietnam első számú építész képző műhelye. De ez nem volt mindig így.

A francia gyarmatosítók eleinte a vietnami építkezéseikhez saját szakképzett építészeket és építőmestereket hoztak magukkal. 1925-ben kezdték meg vietnami építész képzését az Indokína Képzőművészeti Iskolában, Távol-keleti Építészeti Kar néven. Eleinte évente csak 2-5 hallgatót, majd 20 év eltelté után már 20 hallgatót vettek fel a képzésre. A kiválóbb hallgatók ösztöndíjjal Párizsban, az ottani építész egyetemek egyikén folytathatták tanulmányaikat. Ezzel a franciák lerakták a vietnami építész képzés alapjait. Nem meglepő, hogy a francia hatás máig látható szerte az országban.

1945-ben a Vietnami Népi Demokratikus Köztársaságot kikiáltó kormány több egyetemet hívott életre, de az oktatás a francia gyarmatosítókkal folytatott harc miatt egészen 1954-ig majdnem teljesen szünetelt. De már a háború idején a hegyekben megkezdték építész képzését a Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak átképzésével. Ez igen fontos lépés volt, hiszen belőlük került ki a következő időszak oktatógárdája.

Észak-Vietnam felszabadulása után rohamtempóban indultak meg a építkezések az egész országban, így továbbra is hiány volt építészekben. 1956-ban a Hanoi Műszaki Egyetem Építő karán 29 építész hallgató oktatása folyt. Az Építészeti Minisztérium '58-s összesítése kevesebb mint 20 építész tartott számon, többségük valamelyik államigazgatási posztban dolgozott, nem gyakorló építészként.

Gyors pótlásra és még gyorsabb döntésre volt szükség. A hallgatói létszám folyamatos növelése mellett 1966-ban megalapították a Hanoi Építőmérnöki Egyetemet. Ekkor már több mint 100 hallgatót vehettek fel évente. A visszaemlékezések szerint az oktatói gárda nem tudott megegyezni a tantervben és az oktatás irányelveiben, ezért az építész kar egy része kivált ebből a keretből, és 1969-ben megalapította az önálló Hanoi Építészeti Egyetemet (HAU). Az építész-oktatásra ebben az időszakban nagy hatást gyakoroltak az orosz építész képzés módszerei és filozófiája, melyek nyomai mind a mai napig érezhetők az egyetem szervezetében és tantervében. A második vietnami háború évei alatt az egyetem hallgatóit többször evakuálni kellett Hanoihoz közeli településekre². 1976-ban költözött vissza az egyetem a jelenlegi helyére. A Xuan Hoa nevű kisvárosban az egyetem égisze alatt Építőmérnöki Főiskola létesült.

Megalakuláskor az egyetem négy szakirányban nyújtott képzést, és adott ki egyetemszintű diplomát: építész, építőmérnök, várostervező mérnök és városüzemeltetési mérnök. Jelenleg körülbelül 11 000 BSc, 900 MSc és 100 PhD hallgatója van. Nyolc karral rendelkezik³, valamennyi

¹ Hanoi Építészeti Egyetem (600 h./év), Hanoi Építőmérnöki kar - Építész kar (500 h./év), Pénzügyi és Technológiai Egyetem - Építész kar (500 h./év), Dong Do Egyetem - Építész kar (400 h./év), Nguyen Trai Egyetem - Építész kar (100 h./év)

² 1972-73: Ha Tay, Vinh Phu és Cao Bang, 1973-1976: Xuan Hoa

³ Nyolc kar: Építész Kar, Építő Kar, Településtervező Kar, Városi infrastruktúra és Környezet, Városüzemeltetési Kar, Továbbképző Kar, Posztgraduális képzés, Politika-elméleti kar, Informatikai kar, Belsőépítész és Formatervezés Kar

az építészetel és építőiparral kapcsolatos⁴. A vietnami nyelven kívül angolul és franciául folyik az oktatás. Az egyetem számos külföldi egyetemmel áll kapcsolatban, közös oktatási és kutatási projekteken vesznek részt⁵. 2015 novemberében a BME és HAU között is megszületett az első közös együttműködési megállapodás (MoU).

A egyetem 2,7 hektárnyi területen található, a legrégebbi épületeket a 60-s években építették. A hallgatók létszámának folyamatos növekedése szükségessé tette az egyetem tanulói terek bővítését. 2000-ben adtak át egy kilenc emeletes épületet, melyben tantermek, adminisztrációs helységek és tárgyaló termek, illetve a francia nyelvű építésképzés termei találhatóak. Közvetlenül e mellett három évvel később egy 13 emeletes épületet emeltek, itt további tantermek, kiállítóhelységek, illetve az egyetem könyvtára kapott helyet. Ennek ellenére, ahogy ott dolgozva magam is tapasztaltam, továbbra is állandó a teremhiány. Az egyetem kertjében teljes a zsúfoltság a túlzott beépítés és a rengeteg ott parkoló autó következtében.

A HAU Építész Kar nyolc tanszékkal rendelkezik⁶. Ezek felépítése kis eltérésektől eltekintve meglepően hasonlít a BME Építészmérnöki Karára. Már csak azért sem véletlen, mert itt is szovjet minta szerint épült ki a képzés. A tanszékek épülettípusok és szakágak szerint oszlanak meg, együttműködésük elég nehézkes. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a legtöbb műszaki tantárgyat az építőmérnöki kar oktatói tartják. Egyértelműen érezhető a feszültség, mindenki a saját profilját igyekszik erősíteni.

A 350 új hallgatót minden tanév elején véletlenszerűen osztják be hét tankörbe. Egy-egy tankör valamelyik tanszékhez kerül, a hallgatók tanulmányaik során végig együtt maradnak. Ennek az egyik előnye, hogy 1-1 tankörben a hallgatók szinte családtagokká válnak, és életre szóló kötelek alakulnak ki. Bár a tankörök és tanszékek közötti átjárás nincs kizárva, elég ritkán fordul elő. Talán azért, mert a hallgatók egy része ragaszkodik a tanáraihoz és még inkább a tankörtársaikhoz - vagy csak bátortalan a csere lebonyolítására.

A BME-n folyó építésképzéstől eltérően, az elméleti **előadásokat** nem egy nagy előadóban történik : ugyanazt az elméleti tananyagot az adott tanszékről hét előadó tartja a hét tankör számára. Ennek vannak előnyei és hátrányai is. Az oktatók együttesen dolgozzák ki a tananyagot, melynek menetét kötelezően követniük kell. A törzsanyagot azonban tetszés szerint kiegészíthetik más témákkal, feladatokkal. A kisebb csoportok előnye, hogy az oktató többféle oktatási módszert használhat, közvetlenebb kapcsolat jöhet létre az oktató és a hallgatók között, könnyebben alakulhat ki párbeszéd, és ily módon a hallgatók az elméleti órákon is aktívak lehetnek. Gyakran előfordul, hogy az oktató megadja a következő óra tananyagát, és a hallgatók 4-5 fős csoportokat alkotva otthon készülnek fel a témából, majd az következő órán 10-15 perces kiselőadást tartanak. A módszer megvalósításához legalább két feltétel szükséges, a kisebb hallgatói létszám és a hosszabb időtartam. Az előadások általában háromszor 55 percesek (egy tanóra 55 perces). Hátránya ugyanakkor ennek a formának, hogy a hallgatók eltérő információkat kap(hat)nak, miközben a vizsgákon ugyanazzal kérdéssorral kell megküzdeniük.

A tervezési gyakorlatok '**műtermekben**' folynak. A műtermi formát 1993-ban vezették be, nyugat-európai egyetemek mintájára. De a helyhiány, illetve a tanterv miatt egyelőre nem tud az eredeti elképzelések szerint működni. Egy-egy «műterem» három kisebb helyiségből áll, s a berendezésük sem tér el sokban egy átlagos tanteremtől. A termek nem zárhatóak, tehát a diákok nem tudják az eszközeiket ott tárolni.

⁴ BsC képzés: építész, tájépítész, formatervező, belsőépítész, település-tervező, magasépítő építőmérnök, mélyépítő mérnök, Építőanyag, Építőmérnök, Város menedzsment, Vízellátás és csatornázás műszaki, Város infrastruktúra-mérnök, Városi környezetvédelmi mérnöki, Építési gazdaságtan
MsC képzés: Építész, Építő, Város menedzsment, Mérnöki tovább képzés
PhD képzés: Építész, Mérnök, Építési és Városfejlesztési Management

⁵ Pl.: National School Of Architecture De Toulouse, University of Melbourne, University of Barcelona, University of Nottingham, National University of Singapore, Politecnico di Torino.

⁶ Lakóépülettervezési, Középület-tervezési, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési, Építészeti Alapismeretek tanszék, Épületszerkezeti és Épületgépészeti, Építészetelmélet és Műemlékvédelmi, Építészettörténeti valamint Ábrázoló Geometria Tanszék. Működésükről később esik szó

Az építészhallgatóknak a diplomatervezést megelőzően tíz építészeti, két várostervezési és egy belsőépítészet tervezési gyakorlatuk van. Az egyes tanszékek minden tervezési gyakorlat konzultálását elvégzik a hozzájuk tartozó tankörökben. Vagyis például egy Lakóépülettervezési Tanszékhez tartozó tankörben a középületek és az ipari épületek tervezési gyakorlatait is ők konzultálják. Ez azt is jelenti, hogy az öt év alatt ugyanazok az oktatók követik végig a hallgatókat. Tapasztalataim szerint ennek az egyik legnagyobb előnye, hogy az oktatók pontosan ismerik a hallgatók képességeit, és végig tudják követni fejlődésüket, így szinte személyre szólóan tudnak támogatni egy-egy hallgatót. Azonban ez a rendszer komoly kihívás elé állítja az oktatókat, mert minden tervezési területen magas szinten kell teljesíteniük. Kényszerítve vannak arra, hogy minden területen folyamatosan frissítsék a tudásukat. Megoszlanak a vélemények arról, hogy lehetséges-e a minden területre kiterjedő ismereteket szerezni, vagy jobb lenne egy adott területen mélyebb tudást szerezni.

Ami még érdekesebb és eltér a BME oktatásától, hogy a legtöbb tantárgy - elmélet és gyakorlat is - általában sűrített, csak néhány hétig (5-7-9) tart. Így előfordul, hogy a diákoknak egy félévben 2 tervezési tantárgyuk is lehet. Ennek előnye, hogy nagyon koncentráltan fókuszálniuk kell a feladatra. Hátütője pedig pont az, hogy ennyi idő alatt nehéz elmélyedni az egyik feladatban, és meglehetősen gyorsan váltani a következőre. Emellett az öt év alatt hat darab 'gyors tervezési feladatot' kell teljesíteni. Ez megfelel a BME az egész napos zárthelyi tervezési feladatának. /ld. 2. táblázat/

Az oktatás mellett nyolc építésziroda működik az egyetemen, melyek főleg állami megbízásoknak tesznek eleget. Az irodákban az egyetem oktatóinak vezetésével a hallgatók lehetőséget kapnak arra, hogy első kézből szerezzenek tapasztalatokat, mielőtt kilépnek az egyetem falaiból. A bekerülésre nagy harcok folynak mind az oktatók, mind a hallgatók részéről. Amit hiányolni lehet, hogy az irodák és a műtermek között semmilyen kapcsolat nem érzékelhető. Pedig biztos, hogy hasznosan tudnák egymást segíteni. A hallgatók valós tervezési feladatokkal találkozhatnak.

A vietnami kormány 2011-ben hozott döntése alapján 2025 és 2030 között Hanoi legnagyobb egyetemeit kiköltöztetik a város külterületeire, hogy enyhítsék a belváros zsúfoltságát. A legfrissebb határozat szerint azonban a Hanoi Építészeti Egyetem a Xuan Hoa-ban működő Építőmérnöki Főiskola területét kapja meg. Ha ez megvalósul a Hanoi Építészeti Egyetem történetében egy teljesen új fejezet kezdődhet. Lehetőség nyílik arra, hogy az egyetem tereit az építészképzés igényeinek megfelelően alakítsák ki. A tanterv és az oktatási módszerek frissítésével, korszerűvé tételével pedig emelhetik a képzés színvonalát.

Források:

- Hanoi Építészeti Egyetem: Bemutatóközlés. Hanoi Építészeti Egyetem honlapja. <http://www.hau.edu.vn/vi/Gioi-thieu/gioi-thieu-chung.aspx> (Utolsó letöltés: 2016. 04. 06.) (vietnamiul)
- Viet Khoi: Hanoi Építészeti Egyetem története. Ashui forum, 2007. <http://ashui.com/forum/index.php?topic=212.0> (Utolsó letöltés: 2016. 04. 10.) (vietnamiul)

1. táblázat

Tanszékek	Műterem
Építészeti alapismeretek tanszék	X1
Középülettervezési Tanszék	X2
Építészettörténeti tanszék	X3
Épületszerkezet és épületgépészet tanszék	X4
Lakóépülettervezési Tanszék	X5
Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék	X6
Építészeti Kritika és Műemlékvédelmi tanszék	X7

2. táblázat

	Tervezési tantárgyak	Félév	Kredit
K1	Építészeti Alapjai	2	2
T1	ZH 1.	3	-
K2	Lakóépület tervezés 1. - kis családi ház	3	2
K3	Középülettervezés 1. - kis középület	4	2
T2	ZH 2.	4	-
K4	Középülettervezés 2. - közepes középület	4	2
Q1	Várostervezés 1. - Lakóövezet	5	2
T3	ZH 1.	5	-
K5	Lakóépület tervezés 2. - Társas lakóépület	5	2
K6	Ipari épület tervezés 1. - kis ipari üzem	6	2
T4	ZH 2.	6	-
K7	Középülettervezés 3. - művelődés központ	6	3
K8	Ipari épület tervezés 2. - nagy ipari üzem	7	3
T5	ZH 1.	7	-
Q2	Várostervezés 2.	7	3
K9	Középülettervezés 4. - nagy csarnok	8	4
T6	ZH 2.	8	-
N1	Belsőépítészet tervezés	8	2
K10	Komplex tervezés	9	6
	Diploma	10	12